

СЛАВЯНСКАТА НЕОГРАФИЯ – МИНАЛО И НАСТОЯЩЕ

1. УВОД

Неографията (теорията и практиката за създаване на речници на неологизмите) е сравнително ново направление в славянската лексикография. Неговите основи са положени в средата на 60-те години на миналия век, когато под ръководството на Н. З. Котелова в лексикографския отдел на Института за руски език в Ленинград се пристъпва към осъществяването на задачата за изработване на различни типове лексикографски издания, които да регистрират лексикалните и фразеологичните иновации за определен период (година, десетилетие, няколко десетилетия) и (според първоначалната идея) да служат като основа за допълване на общите тълковни речници на руския език (Котелова 1978). Впоследствие към наблюдение на промените в лексиката и лексикографско описание на лексикалните нововъведения се насочват и лингвистите от други славянски страни. В Полша в края на 80-те години на миналия век започва публикуването на цикъл справочници с речникови материали *Nowe słownictwo polskie. Materiały z prasy*, което продължава и до днес, като първата свезка включва нова лексика, регистрирана в полските периодични издания през 1972–1981 г. (Текел 1988–1999). Приблизително по същото време се поставят основите и на българската неография с разработването на два речника с автор Л. Йорданова, публикувани през 1993 г., които отразяват лексикални иновации в българския език от 70-те и 80-те години на XX в. (Йорданова 1993а, 1993б).

Особено динамично (макар и с различни темпове за отделните славянски страни) е развитието на славянската неография от края на миналия век насам. Това е отговор на възникналата необходимост от систематизиране и речниково описание на експлозивно протичащите иновации в лексиката и фразеологията на славянските езици на границата между двата века. За повечето славянски езици (руски, украински, беларуски, чешки, полски, български, сръбски) вече са издадени тълковни неологични речници. Показателен е стремежът на лексикографите за пълно и системно описание на лексикалните иновации, за тяхното оперативно проследяване и регистриране чрез създаването на поредици или серии от речници и справочници, покриващи последователни хронологични отрязъци. Значително се обогатява и жанровото разнообразие на неографските издания (Благоева 2014). Освен тълковни речници на новите думи се съставят и двуезични неологични речници (славянско-славянски или с изходен славянски език: руско-чешки, чешко-руски, беларуско-руски, полско-немски, руско-немски), обратни речници на новите словообразователни неологизми (за руски), речници на авторски неологизми (за руски, украински), преводни речници на авторски неологизми (полско-руски), тълковно-словообразователни речници на окказионализмите (за украински) и др.

От друга страна, стремителното развитие на компютърните и езиковите технологии днес налага осъвременяване и оптимизиране на неографската (и изобщо лексикографската) работа чрез въвеждането на нови ресурси, методи и подходи (Благоева, Колковска 2011; Дмитриев 2013; Буцева 2013). Славянските неолози и неографи се насочват към по-модерни форми за събиране, обработка и представяне на неологичния материал, каквито са например лингвистичните бази от данни. В Института за чешки език е създадена неологична електронна база *Neomat*¹ с ексцерпирани откъси от текстове от различни източници, която е основа както за лексикографска работа, така и за теоретични наблюдения върху чешката неология (Голаньова 2011). Предлага се проекти за създаване на база от данни за словообразователните неологизми в украински (Кислюк 2013), за изграждане на лингвистична база от данни за новата заета лексика в редица славянски езици (руски, чешки, хърватски) (Буцева, Карева 2011), за онлайн база от данни за руската неология от средата на миналия век насам (Буцева 2013).

Нараства също така интересът към онлайн речниците, които са удобна и достъпна форма за лексикографско представяне на новата лексика. Колектив от Варшавския университет разработва проекта *Najnowsze słownictwo polskie*, в рамките на който се създава онлайн речник на думи и фразеологизми, навлезли в полския език след 2000 г.² Достъпна е (съкратена) онлайн версия³ на най-представителния до този момент тълковен неологичен речник на българския език *Речник на новите думи в българския език (от края на XX и първото десетилетие на XXI в.)* (РНДБЕ 2010) като част от лексикографските ресурси *Инфолекс*, разработени от колектив от Секцията за българска лексикология и лексикография към Института за български език (Благоева, Колковска 2014). Оперативна информация за най-новите попълнения в българската лексика предоставя и онлайн речникът *Неолекс*⁴, дело на същия колектив.

Натрупаният вече немалък опит в лексикографското описание на новата лексика в славянските езици е добра основа за обобщаване и осмисляне на специфичните теоретични, технологични и други проблеми, свързани с отделните неографски жанрове, както и с прилагането на различни (традиционни и съвременни) форми за обработка и представяне на неологичния материал.

Тук ще насочим вниманието към тълковната неография, като се спрем върху някои актуални и все още нерешени проблеми в това направление на съвременната славянската лексикография. За пълнота на изложението ще направим кратка съпоставка с минали състояния (въз основа на постановките на някои руски учени със значителен принос в теорията и практиката на неографията).

Приемаме следната подялба на развитието на славянската неография:

1. Начален период (от 60-те до 80-те години на XX в.);
2. Втори период (последното десетилетие на XX в.);
3. Съвременен период (от началото на XXI в. до наши дни).

---

¹ <http://neologismy.cz/>

² <http://nowewyrazy.uw.edu.pl/>

³ <http://infolex.ibl.bas.bg/PhrasThes/searchNeologPage.seam>

⁴ <http://ibl.bas.bg/neolex/bg/>

Предложената периодизация е условна, но е съобразена, от една страна, с хронологията на динамиката в лексикалния състав в славянските езици от средата на миналия век насам. 1989 г. обикновено се приема за разделителна линия, бележеща началото на нов етап в развитието на лексиката в повечето славянски езици, а от началото на ХХI в. се отбелязва ново подчертано активизиране на неологизационните процеси в отделните славянски езици. Това мотивира обособяването на втория и третия период в предлаганата подялба. От друга страна, периодизацията отчита и степента на развитие на езиковите технологии и ресурси с възможно приложение в лексикографията⁵, от които до голяма степен се определя технологичното равнище на неографската практика.

2. ПРОБЛЕМИ НА СЛАВЯНСКАТА НЕОГРАФИЯ

2.1. Начален период в развитието на славянската неография

В свои трудове, както и в предисловия към поредица неографски издания (Котелова, Сорокин 1971; Котелова 1978, 1984а: 7–8, и др.), доайените на руската академична неография Н. З. Котелова и Ю. С. Сорокин очертават редица проблеми (както от теоретично, така и от практическо естество), с които се сблъскват неографите в разглеждания период. В обобщен вид тези проблеми може да се представят по следния начин:

1. Не са разработени в задоволителна степен теоретичните основи за определяне обекта на неологичния тълковен речник. В научната литература отсъства приемливо за лексикографията определение на понятието неологизъм.
2. Не са достатъчно проучени процесите на образуване на нови думи и развиване на нови значения, както и причините и условията за появата и утвърждаването в езика на лексикални и семантични неологизми.
3. Отсъства надеждна класификация на неологизмите.
4. Единствен метод за набиране на неологичен материал е ръчната ексцерпция, която е изключителна трудоемка. Във връзка с това броят на ексцерпирани източници е ограничен, наблюдението обхваща само част от времевия отрязък, който се изследва⁶, а това е предпоставка за фрагментарност и случайност на извадката.
5. Отсъстват материали, които по надежден начин да отразяват различните състояния в развитието на речниковия състав и да послужат като база за

---

⁵ Вж. по-подробно Ръндъл, Килгариф 2011. За съвременните езикови технологии и ресурси за българския език вж. Коева 2014.

⁶ Така например ексцерпцията за четвъртата свезка от серията Новое в русской лексике, предназначена да отрази неологизмите, окказионализмите и авторските образувания, срещащи се в периодичните издания от 1980 г., обхваща 10 печатни източника, като са проследявани ежедневно техните издания за 3 месеца от средата на годината и – с цел да се осигури ретроспектива и перспектива на наблюдението – за няколко дни от първия и последния месец на годината (Котелова 1984а: 9). Подборът на материал за първите три речника от серията, отразяваща лексикалните иновации в руски за 10-годишен период (т.нар. словари-десятилетники), покрива три контролни години от средата на съответното десетилетие и по една допълнителна година съответно от началото и от края на десетилетието (Котелова 1984б).

сравнение и за установяване на протекли лексикални иновации в отделни хронологични срезове. „Презумпцията за новост“ (Котелова 1980: 8), т.е. установяването на неологичния статус на единиците, се основава единствено върху данните от речници и лексикални картотеки, а тези ресурси невинаги са достатъчно пълни и изчерпателни.

6. Съществуващите материали не са напълно надеждни като основа за наблюдения върху функционирането на лексикалните единици, поради което е трудно за всички конкретни случаи да се намерят обективни критерии за разграничаване на неологизмите от окказионалните употреби.

Може да се каже, че днес тези проблеми са преодоляни в значителна степен. Неологията се оформя като самостоятелен (и вече достатъчно добре разработен) дял в славянската лексикология. При това, както отбелязва С. И. Алаторцева, теорията за неологизмите е поставена на научни основи именно „в резултат от формирането на емпирична база, създадена от серия речници на новите думи“ (Алаторцева 1998: 6). Въпреки че все още има редица дискуссионни въпроси, свързани с някои основни понятия (неологизъм, окказионализъм, потенциална дума и пр.), вече съществува достатъчно солидна теоретична база за теоретично и лексикографско описание на лексикалните иновации. Представени са различни теории за неологизмите (конкретно-историческа, психолингвистична, стилистична, лексикографска, денотативна, структурна и др.) (Попова и др. 2005). Създадени са изчерпателни класификации на неологизмите (Алаторцева 1998: 8; Попова и др. 2005). Процесите на пораждање на новите думи и значения, на стабилизирането и интегрирането им в езиковата система са обстойно проучени за повечето славянски езици. В съвременното славянско езикознание неологизмите се изследват многостранно: в системно-структурен, словообразователен, семантичен, функционално-комуникативен, социолингвистичен, прагматичен, лингвокултурологичен и пр. аспект⁷.

От друга страна, има напредък в технологията на неографската дейност, свързана с идентифицирането и извличането на неологизмите. Развитието на компютърните технологии и на корпусната лингвистика предоставя на неографите достъп до големи по обем масиви от текстове, отразяващи както съвременното, така и по-ранни състояния на езика (Благоева, Колковска 2011). Така се осигурява достатъчно надеждна основа за сравняване на речниковия състав в различни хронологични срезове, а също така за наблюдения върху контекстуалното поведение и употребата на неологизмите в отделни стилистични и жанрови сфери. Използването на честотни списъци за срещанията на лексикалните единици в корпусите осигурява по-обективни критерии за разграничаване на неологизмите от окказионалните образувания. Преодоляни са ограниченията за количеството на изследваните източници за ексцерпция⁸, което прави

---

⁷ Вж. например за българския език Благоева, Колковска 2013, за чешки Мартинцова и др. 2005, за полски Сатола-Шашковяк 2015, за украински Клименко, Карпиловска, Кислюк 2008 и др. Огромна по обем научна литература по този въпрос е натрупана и за руски (Ридецка 2012).

⁸ За сравнение – докато за изготвянето на речника, отразяващ лексикалните иновации в руския език през 70-те години (НСЗ 1984), са използвани 120 източника, то в този, включващ неологизмите от последното десетилетие на XX в., ексцерпиранияте източници

отразяването на лексикалните иновации в неологичните речници значително по-точно и изчерпателно.

Наред с това съвременните електронни ресурси позволяват доста по-точна хронологизация на възникването, развитието и (евентуално) излизането от употреба на неологизмите. Показателно е, че досега в славянската неография хронологичният параметър обикновено напълно се пренебрегва (най-вече поради липса на достатъчно сигурни източници за информация и породените от това опасения за грешки) (срв. Котелова 1978; Смулкова 2013: 5). Отчасти за времето на навлизане на думата може да се съди по датировката на илюстративните примери, ако в съответния речник са застъпени илюстративният и библиографският параметър⁹. Хронологичният и честотният параметър са от особено значение, тъй като чрез тях жизненият цикъл на неологизмите може да бъде проследяван в движение, което е важно за езиковото прогнозиране, както и за теоретичните изследвания.

Макар че пълното автоматизиране на процесите за откриване, извличане и лексикографска обработка на лексикалните иновации все още е трудно постижима цел, в технологично отношение днес работата на неографите е до голяма степен облекчена.

2.2. Втори период в развитието на славянската неография

В дисертацията на С. И. Алаторцева за придобиване на степента доктор на филологическите науки (Алаторцева 1998: 238) актуалните проблеми на теорията на неографията през последното десетилетие на XX в. са формулирани по следния начин:

1. Създаване на надеждна класификация и типология на речниците на неологизмите.

2. Обобщаване на опита от работата по създаване на речници на различните типове иновации в лексикалния състав.

3. Определяне на методите за подбор и организация на информацията в конкретния речник (методика на работата на неографа).

4. Създаване на компютърни речници на неологизмите, неологични бази от данни и др.

Част от тези проблеми също вече са решени, по други е постигнат известен напредък, а трети продължават да чакат своето решение. Представени са опити за типологизация и класификация на неологичните речници¹⁰. Съществуват обобщения и теоретични наблюдения върху принципите и методите за подбор на лексикален материал и за съставяне и редактиране на неологични речни-

---

са близо 500, като за уточняване на информацията за неологизмите са използвани Националният корпус на руския език и информационният интернет архив „Интегрум“, обхващащ пълнотекстови електронни версии на руски периодични издания от 1985 г. насам и съдържащ над 250 милиона електронни документа (Ефремов 2014: 16). Както отбелязва Т. Н. Буцева, това позволява „по-добре да се отсее материалът по временния параметър и да се представят неологизмите от това десетилетие по-системно, по-изчерпателно и по-детайлно“ (Буцева 2012: 242).

⁹ За такъв род практика, приложена в НСЗ 2009-2014, вж. Буцева 2012: 259.

¹⁰ Вж. Алаторцева 1998; Благоева 2014.

ци на славянските езици¹¹. Работи се върху създаването на неологични бази от данни (вж. по-горе), както и за автоматизиране на някои аспекти от дейността по съставяне на речници на неологизмите. Така например за целите на съвременната руска академична неография е разработено софтуерното средство „neoLex“, което представлява „интерактивна база данни и едновременно с това система за търсене на информация, предназначена за автоматизирано въвеждане, съхранение, търсене, статистическо отчитане, както и за структуриране и редактиране на текстови материали, съдържащи лексикалните иновации на съвременния руски език“ (Карева, Кочнев 2006: 68).

2.3. Съвременен период в развитието на славянската неография

Част от проблемите и задачите, стоящи за решаване пред съвременната славянска неография, бихме могли да обобщим по следния начин:

2.3.1. Задълбочаване на теоретичния аспект в дейността за съставяне на неологични речници на славянските езици (създаване на цялостна теория на неографията). Това може да бъде постигнато въз основа на обобщаване на практическия опит на неографите и на съвременните постижения на неологията.

2.3.2. Създаване на концепция за нов тип неологичен речник в електронна форма. Електронният речник на неологизмите има множество предимства пред традиционните печатни речници. На първо място, преодоляват се ограниченията, които традиционната книжна форма налага по отношение на редица речникови параметри като словник, обем на речника, илюстративен материал и др.

При съвременните методи и ресурси за извличане на неологизми количеството неологичен материал, подлежащ на лексикографска обработка, нараства значително. Това личи например от словника на последния публикуван засега руски речник от серията *Новые слова и значения*, който отразява лексикалните иновации в руския език през последното десетилетие на XX в. (НСЗ 2009–2014). За разлика от трите предходни издания от същата серия, които са еднотомни, това издание е в три тома, а броят на заглавните думи в него е неколкостотенкратно по-голям – около 10 000¹². Увеличеният обем на анализирания неологичен материал се дължи, разбира се, преди всичко на засилените неологизационни процеси през последното десетилетие на XX в. Но от значение са също така осъвременените и усъвършенствани методи за набиране на неологизми, както и многократно разширената база за ексцерпция (Буцева 2012). Пренасищането с лексикален материал обаче поражда и немалко проблеми: затруднява се и се забавя лексикографската обработка¹³, а недостатъчно експедитивната понякога издателска дейност е допълнително усложнение (Ефремов 2014; Буцева 2012).

---

¹¹ За българската неографска практика вж. Благоева 2011; за руската Буцева 2012; за украинската Туровска 2010, Тищенко 2011 и др.

¹² За сравнение – речниците, отразяващи неологизмите в руския език от 60-те, 70-те и 80-те години на XX в., включват съответно около 3500, 5500 и 6000 заглавни единици (Ефремов 2014: 16).

¹³ В този смисъл напълно основателно е заключението на В. А. Ефремов, че „използването на електронни и интернет бази от данни едновременно облекчава и усложнява работата на неографите, създавайки практически безкрайно поле за изследване“ (Ефремов 2014: 16).

Съществено преимущество на електронния речник е възможността за своевременно допълване и актуализиране. Новата дума може да бъде лексикографски обработена още от момента на нейното регистриране в писмен текст. Може да се включва (и да се обновява и коригира при необходимост) информация за честотата на употребата на съответния неологизъм в текстове от различни години (например във вид на графика). Нелинейният начин за организиране на съдържанието в речника улеснява достъпа до него: възможно е информацията да се сортира по критерии, определени от потребителя, да се извеждат само релевантни за целите на потребителя модули (при модулна организация на съдържанието). Включването на звукови, аудиовизуални и други елементи обогатява информацията в речника и разширява начините за нейното представяне.

С разработването на нов тип електронни неологични речници ще се отговори на изискванията и потребностите на съвременните ползватели на лексикографски ресурси. Както посочва Т. Н. Буцева: „Академичната лексикография в условията на информационен бум и нови технологични възможности трябва да еволюира и да търси пътища за своето по-нататъшно развитие. Благодарение на компютърните технологии тя получи шанс да направи своите издания от статични – динамични, многофункционални и по-изчерпателни“ (Буцева 2013: 97).

2.3.3. Модернизиране на неографската практика на технологично равнище чрез въвеждане на ресурси и методи, съответстващи на актуалното състояние на компютърната лингвистика и езиковите технологии

2.3.3.1. Методи и технологии за (полу)автоматично откриване и извличане лексикални неологизми

В научната литература са описани два основни типа такива методи и технологии. Едните се основават на проста евристика и включват прилагането на списъци или корпуси с изключения и различни филтри, въз основа на които от масива с анализирани текстове се извличат списъци с неразпознати думи и форми – кандидати за неологизми (Ръндъл, Килгариф 2011; Фалк и др. 2014). Списъците с изключения съдържат познати думи или форми, които автоматично се елиминират при обработката на текстовете, а филтрите може да включват различни допълнителни процедури, чрез които се отстраняват нерелевантни случаи. Такива процедури са разпознаване на възможни правописни и печатни грешки, на случайно слети съседни думи, на биграми или триграми от букви, които не са възможни за съответния език, и пр. Задължителен етап след първоначалната автоматична обработка е списъците с кандидати за неологизми да преминат през ръчна обработка от експерт, който да извърши окончателното пресяване на извлечения материал, т.е. методът е полуавтоматичен.

Методи и технологии от описания тип може да се използват за откриване на неологизми както в електронни корпуси с текстове, така и в масиви от текстове в интернет (например онлайн архив на вестници и други периодични издания)¹⁴. За редица езици се прилага непрекъснато наблюдение на съдържанието на периодични издания в интернет и ежедневно автоматично извличане на срещашащи се в тези издания нови думи¹⁵. Заслужава да се спомене проектът

---

¹⁴ Срв. за румънски Барбу 2011, за френски Фалк и др. 2014, за португалски Янсен 2005 и др.

¹⁵ Срв. например за немски платформата wortwarte.de.

NEOROM, обхващащ романските езици, при който от 2004 г. насам се прилага именно такава методика за идентифициране и извличане на неологизми. В рамките на този проект се създават онлайн бази от данни за неологизмите в румънски, испански, каталонски и др. (Барбу 2011 и др.). От изключителна важност е подобна система за мониторинг на текстови масиви в интернет с цел оперативно извличане на неологизми да бъде проектирана и изградена и за славянските езици. На този етап иновативна система за търсене в неструктурирани текстови масиви и създаване на онлайн база от данни за руската неология се предлага в проекта Neologia.Ru, разработван в Руската академия на науките (Дмитриев 2013).

При втория тип технологии за откриване и екстракция на лексикални неологизми се прилагат статистически методи. Така например методиката, предложена от М. Т. Кабре и Р. Назар за испански, предвижда да се изследва честотата на употреба на думите в диахронен корпус и да се проследява експоненциалната крива на фреквентността на дадена дума, която е регистрирана в корпуса от определен момент нататък. Когато тази крива премине определена стойност, се приема, че думата е неологизъм, т.е. преминала е от етапа Non-Word (оказионализъм) в етап New-Word (неологизъм) (Кабре, Назар 2011).

2.3.3.2. Методи и технологии за (полу)автоматично откриване на семантични неологизми

За разлика от лексикалните неологизми неосемантизмите трудно се поддават на автоматично идентифициране и извличане поради „скритата природа“ на лексикалното значение (Кук и др. 2013: 49). Работите върху задачата за автоматично откриване на промени в семантичната структура на думите са в начален стадий и все още няма постигнати съществени резултати. Обобщено казано, най-често предлаганите методи за откриване на неосемантизми се основават върху диагностичната сила на контекста и предвиждат анализ на контекстуална информация, моделиране на съчетаемостта на думите и клъстериране на прототипичните синтагматични модели на тяхната употреба (Ханкс 2004). Чрез наблюдения върху контекстуалното поведение на думите в различни хронологични срезове се установяват промени, които биха могли да са показател за протичащи или протекли изменения в семантиката на изследваните думи (Кук, Хърст 2011; Лау и др. 2012; Кук и др. 2013).

3. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За своето вече над половинвековно развитие неографията се оформя като перспективно и динамично развиващо се направление в славянската лексикография. В съвременния етап в това направление се отбелязват непрекъснато жанрово обогатяване, активна хибридизация на лексикографските жанрове и разширяващо се приложение на модерни ресурси и технологии. Успоредно със задачата за своевременно и изчерпателно речниково описание на лексикалните иновации, наблюдавани в отделните славянски езици, предстои да бъдат решени редица теоретични и технологични проблеми в контекста на най-нови-

те постижения на лингвистичната наука и на стремително развиващите се компютърни и информационни технологии. Освен това натрупаният значителен практически опит при съставяне на различни типове неологични речници за отделните славянски езици следва да получи по-последователно и задълбочено теоретично осмисляне, с което да се поставят основите на цялостна съвременна теория на неографията.

ЛИТЕРАТУРА

- Алаторцева 1998:** Алаторцева, С. И. Проблемы неологии и русская неография. Дис. д-ра филол. наук. Санкт-Петербург, 1998.
- Барбу 2011:** Barbu, A.-M. Monitoring neologisms in newspapers within the NEOROM project. – In: *Memoirs of the Scientific Sections of the Romanian Academy*. Т. 34, 2011, p. 7–20.
- Благоева 2011:** Благоева, Д. Принципи за съставяне на словник на неологичен речник. – *Многообразие в единството*, 2011, № 1, с. 17–21.
- Благоева 2014:** Благоева, Д. К типологии словарей неологизмов славянских языков. – In: *Literature, language and culture influenced by globalization. Volume 4*. Ed. by L. Shlossman. Vienna: “East West” Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH, 2014, p. 3–17.
- Благоева, Колковска 2011:** Благоева, Д., С. Колковска. Корпусният подход в българската лексикография – практика и перспективи. – В: *Съвременни методи и подходи в лексикографската практика*. София: Авангард Прима, 2011, с. 7–45.
- Благоева, Колковска 2014:** Благоева, Д., С. Колковска. „Инфолекс“ – лексикални ресурси за българския език. – В: *Езикови технологии и ресурси за български език*. Съст. С. Коева. София: АИ „Проф. Марин Дринов“, 2014, с. 202–215.
- Буцева 2012:** Буцева Т. Н. Новые слова и значения. Словарь-справочник по материалам прессы и литературы 90-х годов XX века: Из опыта составления и редактирования. – В: *Acta Linguistica Petropolitana. Труды Института лингвистических исследований*. Санкт-Петербург: Институт лингвистических исследований РАН, 2012, Т. 8, № 3, с. 242–262.
- Буцева 2013:** Буцева, Т. Н. Неологическая служба русского языка. – В: *Лексикология. Лексикография и Корпусная лингвистика. Сборник научных статей*. Санкт-Петербург: Нестор-История, 2013, с. 93–98.
- Буцева, Карева 2011:** Буцева Т. Н., О. М. Карева. Новые иноязычные заимствования в славянских языках (параметры описания и систематизация в лингвистической БД). – В: *Слово и словарь. Vocabulum et vocabularium*. Сборник научных трудов по лексикографии. Вып. 12. Харьков: Підручник НТУ „ХПІ“, 2011, с. 36–39.
- Голаньова 2011:** Goláňová, H. Novočeský lexikální archiv a exerpce v průběhu let 1911–2011. – *Slovo a slovesnost*, 2011, № 4, s. 287–300.
- Дмитриев 2013:** Дмитриев, Д. В. Neologia.Ru: принципы построения интернет-ресурса для коллективной лексикографической работы. – В: *Лексикология. Лексикография и Корпусная лингвистика. Сборник научных статей*. Санкт-Петербург: Институт лингвистических исследований, 2013, с. 99–109.
- Ефремов 2014:** Ефремов, В. А. Современная академическая неография: проблемы и перспективы. – *Вестник Новосибирского государственного педагогического университета*, 2014, № 3, с. 14–21.
- Йорданова 1993а:** Йорданова, Л. Български неологичен речник (70-те и началото на 80-те г.). Версия 1.0. София, 1993 (електронна версия).

- Йорданова 1993б:** Йорданова, Л. Български неологичен речник (80-те и началото на 90-те г.). Версия 1.0. София, 1993 (електронна версия).
- Кабре, Назар 2012:** Cabré, M. T., R. Nazar. Towards a new approach to the study of neology. – *Neologica*, 2012, № 6, p. 63–80.
- Карева, Кочнев 2006:** Карева, О. М., В. В. Кочнев. Интерактивная база данных „neoLEX“: опыт алгоритмизации лексикографической обработки неологизмов. – В: Русская академическая неогграфия (к 40-летию научного направления). Санкт-Петербург: Наука, 2006, с. 68–71.
- Кислюк 2013:** Кислюк, Л. Подання новотворів у лексичній базі даних. – *Українське мовознавство*, 2013, № 43, с. 27–35.
- Клименко, Карпиловска, Кислюк 2008:** Клименко Н. Ф., Є. А. Карпіловська, Л. П. Кислюк. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі. Київ: Вид. Дім Дмитра Бураго, 2008.
- Коева 2014:** Коева, С. (състав.). Езикови ресурси и технологии за български език. София: АИ „Проф. Марин Дринов“, 2014.
- Котелова 1978:** Котелова, Н. З. Первый опыт лексикографического описания русских неологизмов. – В: Новые слова и словари новых слов. Ленинград: Наука, 1978, с. 5–26.
- Котелова 1980:** Котелова, Н. З. Предисловие. – В: Новое в русской лексике. Словарные материалы – 77. Под ред. Н. З. Котеловой. Москва: Русский язык, 1980, с. 3–9.
- Котелова 1984а:** Котелова, Н. З. Предисловие к первому выпуску из серии „Новое в русской лексике“. – В: Новое в русской лексике. Словарные материалы – 1980. Под ред. Н. З. Котеловой. Москва: Русский язык, 1984, с. 4–9.
- Котелова 1984б:** Предисловие. – В: Новые слова и значения. Словарь-справочник по материалам прессы и литературы 70-х годов. Под ред. Н. З. Котеловой. Москва, 1984, с. 3–12.
- Котелова, Сорокин 1971:** Котелова Н. З., Ю. С. Сорокин. Предисловие. – В: Новые слова и значения. Словарь-справочник по материалам прессы и литературы 60-х гг. Под ред. Н. З. Котеловой, Ю. С. Сорокина. Москва: Советская энциклопедия, 1971, с. 5–15.
- Кук и др. 2013:** Cook, P., J. H. Lau, M. Rundell, D. McCarthy, T. Baldwin, P. Hanks. A lexicographic appraisal of an automatic approach for detecting new word-senses. – In: *Electronic lexicography in the 21st century: thinking outside the paper*. Proceedings of the eLex 2013 conference. Ljubljana/Tallinn: Trojina, Institute for Applied Slovene Studies/Eesti Keele Instituut, 2013, p. 49–65.
- Кук, Хърст 2011:** Cook, P., G. Hirst. Automatic identification of words with novel but infrequent senses. – In: *Proceedings of the 25th Pacific Asia Conference on Language Information and Computation*, 2011, p. 265–274.
- Лау и др. 2012:** Lau, J. H., P. Cook, D. McCarthy, D. Newman, T. Baldwin. Word sense induction for novel sense detection. – In: *Proceedings of the 13th Conference of the EACL (EACL 2012)*. Avignon, 2012, p. 591–601.
- Мартинцова и др. 2005:** Martincová, O. a kol. Neologizmy v dnešní češtině. Praha: ÚJČ AV ČR, 2005.
- НСЗ 1984:** Новые слова и значения. Словарь-справочник по материалам прессы и литературы 70-х гг. Под ред. Н. З. Котеловой. Москва: Русский язык, 1984.
- НСЗ 2009–2014:** Новые слова и значения. Словарь-справочник по материалам прессы и литературы 90-х гг. Т. 1–3. Санкт-Петербург: Дмитрий Буланин, 2009–2014.
- Попова и др. 2005:** Попова, Т. В., Л. В. Рацибурская, Д. В. Гугунова. Неология и неогграфия современного русского языка. Москва: Флинта, Наука, 2005.

- Ридецка 2012:** Ридецкая, Ю. С. Указатель литературы по лексическим инновациям (2001–2010 гг.). – В: Acta Linguistica Petropolitana. Труды института лингвистических исследований. Санкт-Петербург, 2012. Т. 8. № 3, с. 395–529.
- РНДБЕ 2010:** Пернишка, Е., Д. Благоева, С. Колковска. Речник на новите думи в българския език (от края на XX и първото десетилетие на XXI в.). София: Наука и изкуство, 2010.
- Ръндъл, Килгариф 2011:** Rundell, M., A. Kilgariff. Automating the creation of dictionaries: where will it all end? – In: Meunier, F., S. D. Cock, G. Gilquin, M. Paquot (eds.). A taste for corpora. In honour of Sylviane Granger. Amsterdam: John Benjamins, 2011, p. 257–282.
- Сатола-Сташковяк 2015:** Satoła-Staśkowiak, J. Najmłodsza leksyka polska i bułgarska. Warszawa, 2015.
- Смулкова 2013:** Słowa, słowa... Czy je znasz? Pod red. Teresy Smółkowej. Kraków: IJP, 2013.
- Текел 1988–1989:** Nowe słownictwo polskie: materiały z prasy lat 1972–1981. Cz. 1, A–O. Cz. 2, P–Ż. Pod red. D. Tekiel. Wrocław: Ossolineum, 1988–1989.
- Тищенко 2011:** Тищенко, О. Нові й актуалізовані слова та значення (словникові матеріали) у контексті сучасних неословників. – Українська мова, 2011, № 1, с. 55–68.
- Туровська 2010:** Туровська, Л. В. Засади створення „Словника нових слів та значень“. – Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство, 2010, № 8, с. 402–405.
- Фалк и др. 2014:** Falk, I., D. Bernhard, Ch. Gérard. From Non Word to New Word: Automatically Identifying Neologisms in French Newspapers. – In: Proceedings of the Ninth International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC'14). Reykjavik: European Language Resources Association (ELRA), 2014, p. 4337–4344.
- Ханкс 2004:** Hanks, P. Corpus pattern analysis. – In: Euralex Proceedings, Lorient: Université de Bretagne-Sud, 2004, p. 87–97.
- Янсен 2005:** Janssen, M. NeoTrack: semiautomatic neologism detection. – In: Actas do XX. Encontro da Associação Portuguesa de Linguística. Porto: APL, 2005.